
Beleidsdraaiboek bestrijding Mond-en-klauwzeer

Maart 2023

Inhoud

Voorwoord.....	4
EU maatregelen	5
1. Meldplicht	5
2. Maatregelen bij een besmetting op een inrichting	5
2.1 Maatregelen op een besmette inrichting (Vo 2020/687 artikelen 12-20).....	5
2.2 Instellen van een beschermings- (Bs-gebied) en bewakingsgebied (Bw-gebied) (Vo 2020/687 artikel 21)	5
2.3 Uitzonderingen van instellen van beperkingsgebied (Vo 2020/687, artikel 21, lid 3)	7
3. Maatregelen bij een uitbraak bij wilde evenhoevigen (Vo 2020/687 artikelen 62-65).....	7
3.1 Verplichte maatregelen (Vo 2020/687, artikel 62, 63 lid 2 en 66).....	7
3.2 Facultatieve maatregelen (Vo 2020/687, artikel 63-67).....	7
4. Opheffen van maatregelen	7
5. Overige acties	8
Extra (nationale) maatregelen bij een uitbraak bij gehouden evenhoevigen (inrichting)	9
1. Standstill	10
Overwegingen	10
Maatregelen	10
2. Preventief ruimen	13
Overwegingen	13
3. Beperkingsgebieden	13
Overwegingen	13
Maatregelen.....	14
4. Regionalisatie.....	14
5. Landelijke maatregelen	17
6. Vaccinatie	17
Overige inrichtingen en maatregelen.....	19
1. Laboratoria en instituten met evenhoevigen	19
2. Uitbraak in een levensmiddelbedrijven, diervoederbedrijven, grenscontrolepost, locatie voor dierlijke bijproducten of andere locaties inclusief vervoermiddel (Vo 2020/687, artikel 20)	19
3. Dierentuinen	19
4. Beschermde soorten en rassen	20
5. Preventieve maatregelen in natuurgebieden	21
Opheffen van maatregelen	22
Beperkingsgebied	22
Vaccinatiegebied	22
Landelijke maatregelen	23
Herbevolking	24

Het landelijk meldpunt voor bestrijdingsplichtige dierziekten (NVWA): **045- 546 31 88**
Dit nummer is 24 uur per dag en 7 dagen per week bereikbaar

Disclaimer

Het draaiboek is een handleiding voor een effectief en zorgvuldig optreden van het ministerie van LNV bij een uitbraak van MKZ. Dit draaiboek dient enerzijds als een "checklist" voor de te nemen maatregelen bij een uitbraak en anderzijds als toelichting op de verschillende maatregelen en beleidsbeslissingen. Het draaiboek is gebaseerd op de Europese Diergezondheidsverordening (Verordening (EU) nr. 2016/429) en onderliggende regelgeving, en op aanvullende nationale regelgeving.

Een draaiboek is een dynamisch geheel. De input van stakeholders, ervaringen met dierziekte-uitbraken en oefeningen, veranderende regelgeving en veranderende opvattingen zijn in dit draaiboek verwerkt. Dit draaiboek is door de minister van LNV vastgesteld. Op basis van nieuwe ontwikkelingen wordt het beleidsdraaiboek met enige regelmaat geactualiseerd. Het draaiboek is daarmee een weergave van de gehanteerde beleidslijn op een bepaald moment. Het gaat uit van een vereenvoudiging van de complexe situaties die kunnen ontstaan bij verschillende scenario's van een uitbraak van MKZ. Tijdens een uitbraak kan door de verantwoordelijke bewindspersoon worden afgeweken van de in dit draaiboek beschreven lijn, indien de situatie daartoe aanleiding geeft. Aan het draaiboek kunnen geen rechten ontleend worden.

Voorwoord

Introductie

In dit deel worden de maatregelen beschreven die in de ingestelde gebieden (kunnen) worden opgelegd bij een uitbraak van mond-en-klauwzeer (MKZ).

Alle maatregelen hebben als doel de verspreiding van het virus te voorkomen. Veel maatregelen zijn voorgeschreven in de betreffende Europese Diergezondheidsverordening (verordening (EU) nr. 2016/429, hierna: diergezondheidsverordening of DGV) en onderliggende regelgeving. Deze maatregelen staan in het hoofdstuk EU-maatregelen. Daarnaast kunnen lidstaten aanvullende maatregelen opleggen om de ziekte te bestrijden. Dat gebeurt in Nederland vanwege de specifieke situatie, de hoge bedrijfsdichtheid en het belang van de export. Deze maatregelen worden beschreven in het deel over nationale maatregelen.

In een apart deel worden maatregelen beschreven wanneer sprake is van besmettingen bij wilde gevoelige diersoorten.

Informatie over de ziekte en over de beschikbare diagnostiek zijn onder andere te vinden op de websites van Wageningen Bioveterinary Research (WBVR), Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) en Royal GD (GD).

MKZ is geen zoönose. Er is geen gevaar voor de volksgezondheid.

Enkele begrippen

Uitbraak MKZ is vastgesteld bij een evenhoevige.

Gevoelige dieren Diersoorten die besmet en ziek kunnen worden van het MKZ-virus. Deze zijn opgenomen in de lijst van de DGV. Het gaat om evenhoevigen (zoals runderen, schapen, geiten en varkens) en slurfdieren.

Niet-gevoelige dieren Andere diersoorten dan evenhoevigen of slurfdieren worden niet gevoelig beschouwd voor een infectie met MKZ-virus; ze dragen niet bij aan de transmissie van het virus. In dit document wordt dan gesproken van niet-gevoelige dieren/diersoorten. Het gaat om, onder andere, paardachtigen en pluimvee.

Inrichting De definitie voor een inrichting volgens de DGV (Vo 2016/429) is een ruimte of milieu waar dieren worden gehouden op tijdelijke of permanente basis. Dit betreft dus niet alleen commerciële (professionele) houderijen, maar ook hobbyhouderijen en kinderboerderijen, dierentuinen, laboratoria of onderzoeksinstellingen.

Inrichting met gevoelige diersoorten In dit draaiboek wordt er gesproken van een inrichting met gevoelige diersoorten indien het een inrichting betreft waar één of meer evenhoevigen en/of slurfdieren worden gehouden.

Pluimvee Vogels die worden gehouden voor de productie van vlees of consumptie-eieren.

R&O Reiniging en ontsmetting.

Tussen-bedrijfsbesmettingen besmetting van een inrichting die op welke manier dan ook een epidemiologisch verband heeft met een andere besmette inrichting.

EU maatregelen

De relevante wetgeving in de Europese Unie (EU):

- Diergezondheidsverordening (DGV) (EU) 2016/429
- Gedelegeerde verordening (EU) 2020/687
- Gedelegeerde verordening (EU) 2020/689
- Gedelegeerde verordening (EU) 2018/1629
- Uitvoeringsverordening (EU) 2018/1882

Uit de bovenstaande verordening volgt dat lidstaten de onderstaande maatregelen moeten of kunnen opleggen. De hierna beschreven maatregelen zijn deels vereist; sommige zijn facultatief; zoals besmette zones instellen. De maatregelen worden voor verschillende situaties of regio's beschreven.

1. Meldplicht

Indien een evenhoevige of slurfdier verschijnselen van MKZ vertoont of indien redelijkerwijs kan worden aangenomen dat een dier in de gelegenheid is geweest om te worden besmet of drager van smetstof is, geeft de houder of de dierenarts hiervan terstond kennis aan de bevoegde autoriteit (Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, de NVWA). De meldplicht geldt ook voor laboratoria die monsters van dieren onderzoeken (artikel 1.29 Besluit houders van dieren).

De lidstaat dient de aanwezigheid of de vermoedelijke aanwezigheid van het MKZ-virus in een lidstaat onmiddellijk bij de Europese Commissie en de andere lidstaten van de Europese Unie te melden (Vo 2016/429, artikel 19).

2. Maatregelen bij een besmetting op een inrichting

De uitvoering van en het toezicht op de maatregelen vallen onder de verantwoordelijkheid van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

2.1 Maatregelen op een besmette inrichting (Vo 2020/687 artikelen 12-20)

- Bemonstering van gevoelige dieren ten behoeve van epidemiologisch onderzoek.
- Ruimen (doden en afvoeren ter destructie) van aanwezige gevoelige diersoorten.
- Reiniging en ontsmetting (R&O) of vernietiging van materialen (diervoeder, beddingmateriaal, mest, huisvestingsmaterialen).
- Bioveiligheidsmaatregelen, waaronder bestrijding van ratten en muizen.
- Traceren en vernietigen van gevoelige dieren, afkomstig van de inrichting, en van (levende) producten van besmette dieren.

2.2 Instellen van een beschermings- (Bs-gebied) en bewakingsgebied (Bw-gebied) (Vo 2020/687 artikel 21)

Maatregelen in een Bs-gebied zijn minimaal 15 dagen van kracht. Na de voorlopige R&O van de laatst besmette inrichting kan het Bs-gebied opgeheven worden. Het gebied heeft na opheffen een aanvullende periode van 15 dagen waarin dezelfde maatregelen gelden als die in het Bw-gebied. Maatregelen in het Bw-gebied duren minimaal 30 dagen (Bijlagen X en XI DA 2020/687). De maatregelen in de beperkingsgebieden zijn alleen van toepassing op inrichtingen met gevoelige diersoorten, tenzij expliciet anders is vermeld.

Maatregelen in het beschermingsgebied (Bs-gebied) (≥3 km rondom een uitbraak) (Vo 2020/687, artikelen 21-39 en Bijlage VI)

Verplichte maatregelen

- Inventarisatie van alle inrichtingen met gevoelige diersoorten.
- Screening en inspectie van alle inrichtingen met gevoelige soorten in het gebied.
- Afschermplicht: gehouden evenhoevigen moeten gescheiden zijn van wilde dieren en niet-gevoelige dieren.
- Gepaste bio-beveiligingsmaatregelen voor personen en vervoermiddelen die de inrichting met gevoelige diersoorten betreden.
- Bijhouden van registers van alle personen die inrichtingen met gevoelige diersoorten in het gebied bezoeken.
- Volgens EU-regels afvoeren van kadavers of delen van dode of gedode evenhoevigen.
- Verbod op verplaatsingen van evenhoevigen vanuit en naar het Bs-gebied.
- Verbod op verplaatsingen van (levende) producten, afkomstig van evenhoevigen, vanuit en naar het Bs-gebied.
- Verbod op verplaatsingen van slachtafval, mest met inbegrip van gebruikt strooisel, huiden, vellen, wol en haren van evenhoevigen, vanuit en naar het Bs-gebied.
- Verbod op verplaatsingen van uit het Bs-gebied gewonnen voedermiddelen van plantaardige oorsprong en stro.
- Verbod op het houden van shows, tentoonstellingen (jaar)markten en wedstrijden met evenhoevigen.
- Verbod op winnen van sperma, eicellen en embryo's van evenhoevigen.
- Verbod op ambulante kunstmatige inseminatie van evenhoevigen.
- Verbod op ambulante natuurlijke dekking van evenhoevigen.
- Voorwaarden aan verplaatsingen van dierlijke bijproducten uit het Bs-gebied.

Optionele maatregelen

- Preventief doden en afvoeren, of slachten, van gevoelige dieren op inrichtingen waar geen besmetting is vastgesteld.
- Uitzonderingen zijn mogelijk, op basis van een beoordeling door de NVWA, voor verplaatsen van o.a. dieren bestemd voor de slacht, mest, vlees, stro en voer. Er gelden dan aanvullende voorwaarden.

Maatregelen in het bewakingsgebied (≥10 km rondom een uitbraak) (Vo 2020/687 artikelen 40-55)

- Inventarisatie van alle inrichtingen met evenhoevigen.
- Screening van inrichtingen met evenhoevigen: een steekproef van bedrijfsbezoek volstaat.
- Afschermplicht: gehouden evenhoevigen moeten gescheiden zijn van wilde dieren en niet-gevoelige diersoorten.
- Gepaste ontsmetting bij in- en uitgangen van een inrichting met evenhoevigen.
- Passende bio-beveiligingsmaatregelen voor personen en vervoermiddelen die met evenhoevigen in contact komen.
- Verplicht bezoekersregister op inrichtingen met evenhoevigen.
- Verbod op verplaatsingen van evenhoevigen en hun (levende) producten vanuit of naar het Bw-gebied. Dit geldt ook voor andere materialen m.u.v. materialen die veilig worden beschouwd door de NVWA.

EU-maatregelen in het Bs-gebied gelden gedurende een periode van 15 dagen. Na opheffen van het Bs-gebied zijn nog 15 dagen de maatregelen zoals die gelden in het Bw-gebied van kracht. De EU-maatregelen voor het Bw-gebied duren 30 dagen.

In de gebiedsregeling worden deze maatregelen opgenomen. De maatregelen in het Bw- en Bs-gebied zijn in Nederland gelijk (nationale maatregel). De strengste maatregelen zijn dus in beide beperkingsgebieden van toepassing. Daar komt nog een aantal nationale maatregelen bij. Deze

zijn niet verplicht vanuit EU regelgeving, maar worden, in verband met de intensieve veehouderij en de handelsbelangen, in Nederland getroffen.

2.3 Uitzonderingen van instellen van beperkingsgebied (Vo 2020/687, artikel 21, lid 3)

Als een besmetting is aangetroffen bij specifieke inrichtingen met evenhoevigen of slurfdieren, mag de NVWA besluiten geen beperkingsgebied in te stellen. Dat betreft bijvoorbeeld een dierenkliniek of geconsigneerde inrichting.

3. Maatregelen bij een uitbraak bij wilde evenhoevigen (Vo 2020/687 artikelen 62-65)

Als een besmetting is aangetroffen bij wilde evenhoevigen zijn er een aantal maatregelen verplicht, en andere maatregelen zijn facultatief. Nederland kan een besmette zone instellen. Als daartoe besloten wordt, zijn een aantal maatregelen verplicht om te nemen.

3.1 Verplichte maatregelen (Vo 2020/687, artikel 62, 63 lid 2 en 66)

- Post-mortem onderzoek en nemen van monsters voor diagnostiek van doodgeschoten en dood gevonden evenhoevigen. Deze onderzoeken vinden plaats bij WBVR in Lelystad.
- Afvoeren en verwerken van kadavers van wilde evenhoevigen, die verdacht of aangetoond besmet zijn met MKZ;
- Instellen van een operationele groep van deskundigen.

3.2 Facultatieve maatregelen (Vo 2020/687, artikel 63-67)

- Instellen van een besmet gebied, met risicobeperkende maatregelen om verspreiding te voorkomen (zoals afschermen gehouden evenhoevigen) en bioveiligheidsmaatregelen, een verbod op verplaatsing van wilde dieren en daarvan verkregen producten en afvoeren en verwijderen van alle kadavers van wilde evenhoevigen (ongeacht doodsoorzaak).
- Informeren veehouders, dierenartsen, jagers en andere betrokkenen.
- Verbod op verplaatsing gehouden dieren;
- Verbod op jachtactiviteiten;
- Opstellen van plan voor de uitroeiing van MKZ in de besmette zone.

4. Opheffen van maatregelen

Volgens Vo. 2020/687 mogen de maatregelen in het Bs-gebied na 15 dagen worden ingetrokken als is voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 39):

- Op de laatst besmette inrichting zijn alle gevoelige dieren gedood en verwijderd en er heeft een (voorlopige) R&O plaatsgevonden.
- In alle in het beschermingsgebied gelegen inrichtingen met gevoelige diersoorten is met gunstig resultaat een klinisch en eventueel aanvullend laboratoriumonderzoek uitgevoerd.

NB: na intrekken van de maatregelen zijn nog 15 dagen de maatregelen van het Bw-gebied van toepassing. In Nederland zijn deze maatregelen gelijk aan elkaar.

De EU-maatregelen in het Bw-gebied mogen na 30 dagen worden ingetrokken als is voldaan aan de volgende voorwaarden (artikel 55):

- Op de laatst besmette inrichting zijn alle gevoelige dieren gedood en verwijderd en er heeft een (voorlopige) R&O plaatsgevonden.
- In een steekproef van de inrichtingen met gevoelige diersoorten die in het Bw-gebied gelegen zijn is met gunstig resultaat een klinisch en eventueel aanvullend laboratoriumonderzoek uitgevoerd.

Het opheffen van de crisisfase gaat in op het moment dat er geen uitbraken van MKZ meer zijn in Nederland en de bestaande uitbraken onder controle zijn. Het intrekken van maatregelen zal plaatsvinden per gebied. Afhankelijk van het gebied kunnen maatregelen geleidelijk versoepeld worden. Met de intrekking van het gebied worden ook alle voor het gebied geldende maatregelen opgeheven. Wel worden er eisen gesteld voor herbevolking van besmette inrichtingen.

5. Overige acties

De overheid stelt een groep van deskundigen in die de overheid adviseert. In Nederland is dat de Deskundigengroep Dierziekten die op verzoek van LNV bij elkaar wordt geroepen. Bij een uitbraak bij wilde evenhoevigen wordt de groep uitgebreid met deskundigen op het gebied van wilde evenhoevigen.

Extra (nationale) maatregelen bij een uitbraak bij gehouden evenhoevigen (inrichting)

Introductie

De minister van LNV kan op basis van nationale regelgeving verschillende (landelijke) maatregelen opleggen, aanvullend op de maatregelen die zijn voorgeschreven in de EU verordeningen. Dit zijn onder andere:

- Standstill van 72 uur (korter of langer, al naar gelang de situatie)
- Preventief ruimen van risicovolle inrichtingen met evenhoevigen, ter beoordeling van de NVWA
- Hygiënemaatregelen en vervoersbeperkende maatregelen
- Regionalisatie
- Bezoekersregeling
- Afscherm- en/of opstalplicht
- Manifestatie-/evenementenverbod
- Vaccinatie
- Fokverbod

Deze instrumenten zijn beknopt toegelicht in Hoofdstuk 3 van het generieke deel van de beleidsdraaiboeken voor bestrijdingsplichtige dierziekten.

Hieronder worden de maatregelen beschreven die worden opgelegd gedurende de standstill, in de beperkingsgebieden, de besmette en vrije regio's en het vaccinatiegebied. Het vaccinatiegebied is het gebied waarbinnen gevaccineerd wordt. Volgens het Nederlandse vaccinatieplan is dit een gebied van minimaal 2 km rondom elke uitbraak.

De gebieden overlappen elkaar in een aantal gevallen (beperkingsgebieden, besmette regio). In dat geval geldt voor een inrichting het strengste regime (standstill → beperkingsgebieden → regio III → regio II → regio I). Voor het vaccinatiegebied gelden in sommige gevallen aparte regels.

De meeste maatregelen zijn van toepassing op evenhoevigen en inrichtingen met gevoelige diersoorten, maar er zijn ook maatregelen van toepassing op (producten van) niet-gevoelige diersoorten gehouden in een inrichting of op activiteiten of materialen die samenhangen met het houden van ongevoelige dieren op inrichtingen. Dit wordt gedaan omdat transport van en naar een inrichting met gevoelige diersoorten riskanter is dan van of naar inrichtingen zonder gevoelige diersoorten. Ook wordt aangegeven welke maatregelen in natuurgebieden kunnen worden uitgevoerd. De maatregelen bij een besmetting van wilde evenhoevigen wordt in een apart hoofdstuk beschreven.

De minister kan de maatregelen beschreven in dit hoofdstuk toepassen, maar kan ook besluiten hiervan af te wijken als de (epidemiologische) situatie en ontwikkelingen daartoe aanleiding geven. Alle maatregelen beschreven in dit hoofdstuk gaan over extra maatregelen die de Minister kan nemen bovenop de EU-maatregelen die worden genoemd in de verschillende verordeningen.

1. Standstill

De EU-regelgeving kent geen algehele landelijke standstill. Er zijn alleen beperkingen verplicht in de beschermings- en bewakingsgebieden.

Overwegingen

Een standstill kan worden afgekondigd bij een uitbraak van MKZ in een inrichting met evenhoevigen. Bij een besmetting met MKZ in wilde evenhoevigen wordt in principe geen landelijke standstill afgekondigd.

Een standstill wordt in principe afgekondigd in heel Nederland gedurende 72 uur. Het betreft transporten met vee, pluimvee en producten van en voor deze dieren. Indien op het moment van afkondiging nog transporten onderweg zijn, is het toegestaan deze naar de bestemde locatie te brengen.

Transport van levend vee (varkens, paarden en herkauwers) is niet toegestaan. Hoewel niet-gevoelige dieren als zodanig geen risico vormen voor de verspreiding van MKZ, vormt het transport van dieren van en naar inrichtingen dat wel. Bovendien is voor de NVWA in de eerste dagen na de eerste uitbraak menskracht nodig voor onder andere het implementeren en handhaven van maatregelen op de besmette inrichting en in de beperkingsgebieden, voor traceringswerk en voor het inrichten van de crisisorganisatie. Vermeden moet worden dat te veel inzet gaat naar controle van diertransporten (wel of niet van inrichtingen met gevoelige diersoorten). Daarom geldt het verbod op transport van levend vee.

Naast levend vee is er voor een aantal producten van vee en pluimvee ook een transportverbod, omdat transporten van en naar inrichtingen een risico vormen of vanwege handhavingsaspecten.

Onder voorwaarden kan een uitzondering gelden voor *pluimvee* (dieren incl. eendagskuikens en eieren) en *melk*. Uitgezonderd kunnen worden: consumptie-eieren, eendagskuikens, broedeieren en levend pluimvee. De reden hiervoor is dat wagens die voor deze transporten worden gebruikt herkenbaar zijn, in deze wagens transport van evenhoevigen niet goed mogelijk is en de pluimveesectoren ernstig lijden onder een algehele standstill voor een ziekte waarvoor deze transporten geen risico (hoeven te) vormen. Een tweede uitzondering kan worden gemaakt voor melk die wordt opgehaald door de rijdende melkontvangst (RMO). Hiervoor geldt eenzelfde argumentatie als voor eieren etc. De RMO is herkenbaar en niet geschikt voor transport van evenhoevigen.

Aan transporten die vallen onder deze uitzonderingen zijn wel voorwaarden verbonden; transport tussen inrichtingen met evenhoevigen zonder tussentijdse reiniging en desinfectie is niet toegestaan. Na elk bezoek aan een inrichting met evenhoevigen dient de wagen te worden gereinigd en gedesinfecteerd.

Maatregelen

a. Vervoer van evenhoevigen

Het vervoer van evenhoevigen over de openbare weg is niet toegestaan.

b. Vervoer van niet-gevoelige diersoorten

Het vervoer van paarden over de openbare weg is niet toegestaan.

Uitzonderingen zijn mogelijk in onderstaande gevallen:

- Het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een kliniek, indien voorzien van een verklaring van de behandelende dierenarts.
- Melkgevende en hoog drachtige herkauwers mogen in de eerste 24 uur na afkondiging van de standstill naar het eigen inrichting worden gehaald, mits de vervoersafstand niet meer dan 10 km bedraagt.
- Eendagskuikens mogen worden afgevoerd. Van inrichtingen met evenhoevigen mogen de kuikens alleen op de openbare weg worden opgehaald en worden vervoerd naar een locatie zonder evenhoevigen. Transport dient één-op-één plaats te vinden.

- Slachtrijpe vleeskuikens mogen rechtstreeks naar een slachthuis worden vervoerd ten behoeve van de slacht, mits dit vervoer rechtstreeks plaatsvindt, dus één-op-één en met een hygiëneprotocol.

c. Vervoer van levende producten (sperma, eicellen, embryo's)

Het vervoer van levende producten (sperma, eicellen en embryo's) van evenhoevigen is niet toegestaan. Gebruik van al op de inrichting aanwezige levende producten is toegestaan met in achtneming van de bezoekersregeling. De bezoekersregeling wordt beschreven in het deel "Landelijke maatregelen".

d. Mest

Mest van varkens, herkauwers, paarden of pluimvee dient verplicht op de inrichting waar het is geproduceerd te worden opgeslagen. Het transport of aanwenden van mest wordt daarmee verboden. Het is voor de NVWA namelijk niet te controleren of de mest al dan niet van een inrichting met evenhoevigen komt.

e. Melk

Het transport van melk van de wei naar de bijhorende inrichting is toegestaan met een door de NVWA goedgekeurd hygiëne-protocol.

Vervoer van melk vanaf een inrichting met evenhoevigen kan worden toegestaan mits dit vervoer rechtstreeks plaatsvindt, dus één-op-één, én met een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

f. Eieren afkomstig van inrichtingen met evenhoevigen

Van inrichtingen met evenhoevigen kunnen de broed- en consumptie-eieren onder voorwaarden worden afgevoerd: ze mogen worden vervoerd naar inrichtingen zonder evenhoevigen (zoals kuikenbroederijen, pakstations en ei-verwerkende industrie). Transport dient één-op-één plaats te vinden. Na lossing dient R&O plaats te vinden volgens een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

g. Diervoeders

Het vervoer van diervoeders is verboden. Om welzijnsredenen wordt hierop een uitzondering gemaakt voor het vervoer van voeders bestemd voor pluimvee, konijnen en proefdieren op inrichtingen zonder evenhoevigen. Dit voeder moet van de fabriek één-op-één vervoerd worden naar de inrichting zonder evenhoevigen en aflevering moet plaatsvinden op basis van een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

Tijdens de standstill is er een uitzondering mogelijk voor vervoer van vochtrijk diervoeder naar een tussenopslag, zijnde een locatie zonder gevoelige dieren. Met vochtrijke diervoeders worden producten bedoeld afkomstig van levensmiddelenbedrijven zoals bierbrouwers, suikerindustrie, zetmeelindustrie en producenten van voorgebakken aardappelproducten. Deze bedrijven hebben slechts een beperkte opslag van reststromen die tijdens productie geproduceerd worden. Deze producten en transport van de fabriek naar de tussenopslag, zonder dieren, vormen geen risico voor de verspreiding van het virus.

h. Destructiemateriaal

Destructiemateriaal van inrichtingen met evenhoevigen mag worden opgehaald onder voorwaarden afgesproken met het destructiebedrijf.

i. Vervoermiddelen

Verplaatsen van lege vervoermiddelen voor het vervoer van vee, pluimvee, melk, diervoeder of mest van en naar een inrichting is niet toegestaan.

Uitgezonderd is het verplaatsen van vervoermiddelen voor het vervoer van eendagskuikens, voor het vervoer van paarden in levensbedreigende situaties naar een kliniek, voor het eenmalig vervoer van melkgevende evenhoevigen naar huis, voor diervoeder of voor melktransport.

j. Bezoekers

Bezoekers (privé en professionals) mogen op inrichtingen met evenhoevigen het bedrijfsgebied met evenhoevigen niet betreden. Uitzonderingen gelden in geval van noodsituaties.

Een hygiëneprotocol is te allen tijde van toepassing voor andere delen dan de inrichting. De bezoekersregeling wordt beschreven in het deel "Landelijke maatregelen".

2. Preventief ruimen

Overwegingen

De Minister van LNV kan besluiten om op basis van epidemiologische informatie of andere aanwijzingen over te gaan tot de preventieve doding van evenhoevigen op andere inrichtingen dan de besmette inrichting. Inrichtingen die het betreft worden beschouwd als verdacht. Doel van de maatregel is verspreiding van de ziekte te voorkomen.

Maatregelen

Preventieve doding blijft, voor zover nu kan worden ingeschat, beperkt tot een 1 km zone rondom een besmette inrichting. Dit wordt bij elke nieuwe besmetting opnieuw overwogen en hangt af van de specifieke situatie. Preventieve doding wordt overwogen gedurende de periode dat nog niet tot noodvaccinatie tegen MKZ kan worden overgegaan.

Evenhoevigen op andere inrichtingen, niet gelegen in een 1 km zone rondom een uitbraak, kunnen ook verdacht worden beschouwd als traceringsonderzoek of epidemiologisch onderzoek uitwijst dat er riskante contacten zijn geweest met de inrichting waar de besmetting is aangetroffen. Ook evenhoevigen op dergelijke inrichtingen kunnen preventief worden gedood. Verordening 2020/287 biedt de bevoegde autoriteit de mogelijkheid hiertoe over te gaan.

In Nederland zal wat betreft preventieve doding gedifferentieerd beleid worden toegepast. Evenhoevigen op kleinschalige inrichtingen worden in principe niet preventief geruimd. Ook beschermde soorten en rassen worden in principe niet preventief geruimd (meer informatie in het hoofdstuk 'overige inrichtingen en maatregelen', paragraaf 4).

Op kleinschalige inrichtingen gaat het om het houden van kleine aantallen dieren zonder commercieel oogmerk. De Minister van LNV past in principe gedifferentieerd beleid toe mits een hobbyhouderij/-locatie aan de volgende voorwaarden voldoet:

- Op de hobbydierhouderij zijn maximaal 10 voor MKZ gevoelige dieren aanwezig, waaronder maximaal 4 varkens en 2 koeien. Daarbij tellen niet mee:
  - biggen jonger dan 12 weken,
  - twee kalveren van maximaal drie weken oud,
  - vijf lammeren jonger dan 1 jaar.
- De houder van de dieren heeft een uniek bedrijfsnummer (UBN) en de evenhoevigen zijn geregistreerd in het I&R-systeem.
- De houder neemt met deze dieren of met producten van deze dieren niet deel aan commercieel handelsverkeer.
- Op de locatie worden geen andere evenhoevige dieren voor commerciële doeleinden gehouden.

Alle andere maatregelen uit de Europese verordening en de eventuele extra nationale maatregelen zijn wél van toepassing op deze kleinschalige inrichtingen. Gedifferentieerd beleid is van toepassing waar mogelijk. Vooralnog betreft dit alleen dat evenhoevigen op deze locaties niet preventief worden geruimd. Als er op inrichtingen evenhoevigen worden gehouden die op de lijst van International Union for Conservation of Nature (IUCN) staan, of op de lijst van de Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH) wordt per geval bekeken hoe met deze varkens wordt omgegaan (zie het deel "Overige inrichtingen en maatregelen" paragraaf 4).

3. Beperkingsgebieden

Overwegingen

De Minister van LNV maakt geen onderscheid in maatregelen tussen het Bs- en Bw-gebied. De periode waarin de maatregelen van toepassing zijn is minimaal die van de verplichte EU-periode voor beide beperkingsgebieden.

Maatregelen

Vervoer van niet-gevoelige diersoorten

Andere landbouwhuisdieren (o.a. paarden en pluimvee) mogen niet worden vervoerd vanaf of naar een inrichting met evenhoevigen, tenzij met een ontheffing van de NVWA en altijd met een hygiëneprotocol en één-op-één.

Er zijn enkele uitzonderingen:

- Eendagskuikens, afkomstig van een inrichting met evenhoevigen, mogen worden vervoerd naar een andere inrichting zonder evenhoevigen, mits met een hygiëneprotocol en slechts in één-op-één vervoer.
- Pluimvee mag rechtstreeks naar een slachthuis worden vervoerd ten behoeve van de slacht of naar een eindlegbedrijf zonder evenhoevigen, indien het opfokhennen betreft, mits met een hygiëneprotocol en slechts in één-op-één vervoer.

Mest

Mest van vee, paarden en pluimvee afkomstig van inrichtingen met evenhoevigen moet op de inrichting waar het is geproduceerd worden opgeslagen. Daarmee wordt het transporteren en/of aanwenden van deze mest verboden. Bij mestopslagproblemen mag afvoer plaatsvinden met ontheffing en op basis van een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

Melk

Het vervoer van melk kan worden toegestaan. In dat geval dient de RMO na het ophalen van melk van een inrichting met evenhoevigen rechtstreeks naar de fabriek te rijden waar de melk wordt afgeleverd en dient de wagen een R&O te ondergaan op een erkende wasplaats, voordat een volgende inrichting wordt bezocht. Vervoer dient plaats te vinden overeenkomstig een goedgekeurd hygiëneprotocol.

Eieren

Vanaf inrichtingen mogen broed- en consumptie-eieren worden vervoerd naar inrichtingen zonder evenhoevigen (zoals kuikenbroederijen, pakstations en ei-verwerkende industrie). Transport dient één-op-één plaats te vinden met een goedgekeurd hygiëneprotocol.

Levende producten van evenhoevigen

Het leveren van sperma van evenhoevigen is toegestaan indien dit gebeurt aan de openbare weg grenzend aan de inrichting van bestemming

Diervoeders

Het vervoer van diervoeders vanaf een inrichting met evenhoevigen is verboden.

Het vervoer van diervoeders naar een inrichting met evenhoevigen is toegestaan volgens een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol en slechts in een één-op-één transport.

Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van inrichtingen met evenhoevigen mag worden opgehaald op basis van de voorwaarden afgesproken met het deconstructiebedrijf.

Vervoermiddelen

Verplaatsen van lege vervoermiddelen van vee is niet toegestaan tenzij nodig voor transporten die zijn toegestaan. Vervoermiddelen die worden gebruikt voor transport van niet-gevoelige diersoorten of producten van of voor niet-gevoelige diersoorten van of naar een inrichting dienen na elk bezoek aan een inrichting onmiddellijk te worden gereinigd en gedesinfecteerd volgens een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol voor ze een andere inrichting bezoeken.

4. Regionalisatie

Nederland kan zelf regio's instellen, afhankelijk van de situatie. Hierbij wordt een besmette regio (of meerdere regio's) aangewezen. Niet-besmette regio's worden beschouwd als vrije regio. De

besmette regio wordt door vervoers- en hygiënemaatregelen epidemiologisch gescheiden van de vrije regio's.

Regionalisering vergt veel van de sector (kosten) en handhavende diensten (capaciteit), maar kan bijdragen aan het verlagen van de kans dat inrichtingen in heel Nederland met het virus worden besmet. Net als de standstill is regionalisering een nationale maatregel.

Voor het vaststellen van de grenzen van de besmette regio wordt gebruik gemaakt van 20 bestaande, 'slapende' deelregio's (zie bijlage in het generieke draaiboek). Deze 20 regio's zijn gekozen vanwege de bestaande infrastructuur (water, wegen), die kan worden gebruikt als grens. Deelregio's worden bij een uitbraak samengevoegd tot de uiteindelijke besmette regio. Regio's zonder uitbraken worden als vrije regio's aangemerkt.

Regionalisering zal worden overwogen als de kans reëel is dat een substantieel aantal inrichtingen besmet zal worden door epidemiologisch verbonden inrichtingen. Tijdens de standstill zal op basis van een epidemiologische analyse worden besloten of regionalisering een toegevoegde waarde heeft, en zo ja welke regio's worden onderscheiden.

De maatregelen in de besmette regio('s) zijn alleen van toepassing op inrichtingen met evenhoevigen.

Regionalisering is met name relevant voor de volgende activiteiten:

- Vervoer levende evenhoevigen
- Ophalen en vervoer van destructiemateriaal
- Ophalen en vervoer en aanwenden van mest

De haalbaarheid van het regionaliseren zal per activiteit worden beoordeeld.

a. Vervoer van evenhoevigen

Het vervoer van evenhoevigen is in principe niet toegestaan.

b. Vervoer van niet-gevoelige dieren

Het vervoer van niet-gevoelige dieren van een inrichting met evenhoevigen naar een andere inrichting met evenhoevigen is toegestaan, maar slechts met hygiëneprotocol en één-op-één.

Het vervoer van niet-gevoelige dieren van een inrichting met evenhoevigen naar een inrichting zonder evenhoevigen, en van een inrichting zonder evenhoevigen naar een inrichting met evenhoevigen is eveneens gebonden aan bovengenoemde voorwaarden.

c. Levende producten van evenhoevigen

Het leveren van sperma van evenhoevigen is toegestaan, indien dit gebeurt aan de openbare weg grenzend aan de inrichting van bestemming.

d. Mest

Mest van gevoelige én niet gevoelige dieren gehouden in inrichtingen met evenhoevigen dient verplicht op één plaats te worden opgeslagen. Het aanwenden van deze mest wordt daarmee verboden. Bij mestopslagproblemen kan afvoer geschieden onder toezicht naar een aangewezen opslagplaats of installatie voor mestverwerking in de regio of, indien niet mogelijk, buiten de regio. De afvoer vindt plaats met ontheffing van de NVWA en op basis van een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

e. Melk

Ophalen van melk van inrichtingen met evenhoevigen is mogelijk op basis van een door de NVWA goedgekeurd hygiëneprotocol.

Na ophalen van melk van een inrichting met evenhoevigen dient de RMO de melk af te leveren bij de melkfabriek en een R&O te ondergaan voordat naar een volgende inrichting wordt gereden.

f. Diervoeders

Het vervoer van diervoeders vanaf een inrichting met evenhoevigen is verboden. Het vervoer van diervoeders naar een inrichting met evenhoevigen is toegestaan mits:

- dit vervoer rechtstreeks naar de plaats van bestemming gaat en
- dit gebeurt overeenkomstig een goedgekeurd hygiëneprotocol.

g. Deconstructiemateriaal

Deconstructiemateriaal van inrichtingen met evenhoevigen mag worden opgehaald, onder de voorwaarden die zijn afgesproken met het destructiebedrijf.

h. Bezoekers

De bezoekersregeling is van toepassing. De bezoekersregeling wordt beschreven in het deel "Landelijke maatregelen".

5. Landelijke maatregelen

Overwegingen

Bij een uitbraak kan de minister van LNV naast een standstill ook andere landelijke maatregelen opleggen. Dit kan regionaal of landelijk. Maatregelen kunnen onder andere zijn:

- opstal-/afschermplicht
- bezoekersregeling
  - hygiëneprotocol stalbezoek
  - hygiëneprotocol erfbezoek

Maatregelen

Opstalplicht/afschermplicht

Alle evenhoevigen moeten in een afgesloten stal op een geregistreerde inrichting worden gehouden of moeten zodanig worden afgeschermd dat geen contact, noch direct noch indirect (via bijvoorbeeld materialen of ongedierte) met evenhoevigen van andere inrichtingen of met wilde evenhoevigen mogelijk is.

De bezoekersregeling

Bezoek is alleen toegestaan als dat noodzakelijk is voor diergezondheid, dierenwelzijn, volksgezondheid of gezondheid van personen. Bezoekers van inrichtingen met evenhoevigen moeten het door de NVWA goedgekeurde hygiëneprotocol naleven en zich registreren. In geval van een noodsituatie is het mogelijk hierop een uitzondering te maken als de situatie dit vereist. De bezoekersregeling geldt voor bezoekers en voor het vervoermiddel van een bezoeker.

De bezoekersregeling kan van hetzelfde regime zijn als in de beperkingsgebieden of een vorm waarbij de bezoekersregeling voor bepaalde inrichtingen geldt. Uitzondering zijn mogelijk, bijvoorbeeld voor bezoek van docenten en studenten aan stallen van een onderwijsinstelling.

De regeling houdt het volgende in: Er geldt een algemeen bezoekverbod voor ruimtes waar evenhoevigen worden gehouden. Voor personeel geldt dat zij de stal mogen bezoeken als zij het hygiëneprotocol naleven en als zij in de 24 uur daaraan voorafgaand geen andere inrichting met evenhoevigen hebben bezocht.

Een houder van evenhoevigen dient een register bij te houden van alle bezoeken aan een verblijfplaats van evenhoevigen. De volgende informatie dient in elk geval te worden geregistreerd:

- Naam, adres en woonplaats van de bezoeker;
- Reden van het bezoek;
- Het kentekenbewijs van het vervoermiddel;
- De datum en het tijdstip van aankomst en vertrek van het bezoek.

6. Vaccinatie

Overwegingen

Bij een uitbraak van MKZ streeft de Minister van LNV er naar een beschermende vaccinatie, de zogenoemde "vaccinatie voor het leven" als een van de bestrijdingsmaatregelen toe te passen. Gevaccineerde dieren kunnen, net als niet-gevaccineerde dieren, hun productieleven voltooien en producten van deze dieren, zoals melk of vlees, kunnen op de markt worden afgezet. Deze strategie kan in de EU worden uitgevoerd, indien onderscheid kan worden gemaakt tussen dieren die gevaccineerd zijn en dieren die besmet zijn met veldvirus, het zogenaamde DIVA principe (differentiating infected from vaccinated animals). De vaccinatiestrategie wordt beschreven in een apart document en past binnen het kader van de Europese gedelegeerde verordening (Verordening (EU) nr. 2023/361).

Uiterlijk twee dagen voor aanvang van het officiële vaccinatieprogramma moet het voorlopige plan bij de Europese Commissie worden ingediend. Vervolgens dient zo spoedig mogelijk, en uiterlijk twee weken na het begin van het vaccinatieprogramma het officiële vaccinatieprogramma en de wijzigingen en actualiseringen daarvan bij de Commissie te worden ingediend. Dit plan is in concept opgesteld in een apart document.

Maatregelen

In grote lijnen komt het er op neer dat in een gebied van 2 km rond elke uitbraak alle evenhoevigen op alle inrichtingen worden gevaccineerd. De minister van LNV kan, op basis van de specifieke epidemiologische situatie en op advies van de deskundigengroep dierziekten, besluiten om bepaalde diersoorten of categorieën dieren niet of niet met voorrang te vaccineren.

Overige inrichtingen en maatregelen

1. Laboratoria en instituten met evenhoevigen

Bij een besmetting in een laboratorium of instituut met evenhoevigen bestaat de mogelijkheid om, na een risicobeoordeling, te besluiten geen beperkingsgebieden in te stellen. Wel kunnen onder andere de volgende maatregelen worden genomen.

- Er vindt overleg plaats met de Nederlandse Vereniging voor Proefdierkunde (NVP) en de instellingen.
- Opstellen van een hygiëneprotocol.
- De NVWA bepaalt wat er met de dieren gebeurt.
- Indien een laboratorium in een ruimings- of vaccinatiegebied ligt, zal op basis van een risicoanalyse besloten worden of er andere maatregelen worden genomen.
- Toepassen bezoekersregeling.
- Proefdiervoeders, verpakt in zakgoed, mogen aangevoerd worden van een fabriek mits rechtstreeks van de fabriek naar de instelling en met in acht neming van een hygiëneprotocol.

2. Uitbraak in een levensmiddelbedrijven, diervoederbedrijven, grenscontrolepost, locatie voor dierlijke bijproducten of andere locaties inclusief vervoermiddel (Vo 2020/687, artikel 20)

De artikelen 12 tot en met 19 van EU-verordening 2020/687 zijn van toepassing. Nederland kan aanvullende maatregelen nemen.

Bij een uitbraak in een slachthuis, grenscontrolepost of vervoermiddel zal gehandeld worden conform Vo 2020/687.

- De dieren en/of producten die aanwezig waren bij het vaststellen van de infectie zullen worden vernietigd en de omgeving wordt gereinigd en ontsmet.
- Er wordt geen beperkingsgebied ingesteld.

3. Dierentuinen

Definitie

Dierentuinen zijn volgens de DGV een 'geconsigneerde inrichting'. Dierentuinen hadden voor 21 april 2021 de status van erkende instelling onder de oude EU-richtlijn 92/65. De bestaande erkenningen blijven onder de DGV gewoon bestaan en worden automatisch omgezet naar de status van 'geconsigneerde inrichting'.

Bij een besmetting in een dierentuin bestaat de mogelijkheid om, na een risicobeoordeling, te besluiten geen beperkingsgebieden in te stellen. Verder biedt Vo 2020/687 de competente autoriteit de mogelijkheid, onder voorwaarden, uitzonderingen te maken van maatregelen die gelden in artikel 12 van de Vo, zoals het verplicht ruimen van dieren. De opties voor uitzonderingen staan beschreven in artikel 13.

Maatregelen bij een uitbraak buiten de dierentuin, gelegen in een beperkingsgebied

Ruimingsgebied	Vaccinatiegebied	Beperkingsgebied
-Hygiëneprotocol -Afschermen evenhoevigen -Screenen 14 dagen na R&O van laatst besmette inrichting	-Eventueel vaccineren -Hygiëneprotocol -Afschermen evenhoevigen	-Hygiëneprotocol -Screenen 14 dagen na R&O van laatst besmette inrichting

Maatregelen bij een uitbraak in een dierentuin

Bij een besmetting in een dierentuin kunnen onder andere de volgende maatregelen genomen.

- Sluiten voor publiek
- Besmette evenhoevigen ruimen; evenhoevigen die in contact geweest (kunnen) zijn met besmette evenhoevigen ruimen. De Vo biedt de mogelijkheid om besmette dieren van doding uit te zonderen (artikel 13 Vo 2020/687).
- Alle overige evenhoevigen vaccineren.

4. Beschermden soorten en rassen

Definities

Het beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten beschrijft dat de volgende groepen gehouden dieren dienen te worden uitgezonderd van (preventieve) ruiming:

- Dieren die voorkomen op de lijst van de International Union for Conservation of Nature (IUCN), 's werelds grootste unie voor natuurbescherming. Dit is de IUCN rode lijst als 'Extinct in the wild', 'Critically Endangered', 'Endangered' en 'Vulnerable'. (www.redlist.org)
- Dieren van de lijst van de Convention on International Trade in Endangered Species of Wild Fauna and Flora (CITES), te vinden in EU verordening 2724/200 bijlage A. (www.cites.org)
- Landbouwhuisdierrassen opgenomen in de databases van de Food and Agriculture Organisation (FAO) met een volgens de FAO normen bedreigde risicostatus. Via de website van Wageningen University & Research (WUR) is de 'Rassenlijst landbouwhuisdieren' te raadplegen. De stichting Zeldzame huisdierrassen (szh.nl) beheert het paraplubbestand zeldzame huisdieren.

Bedreigde landbouwhuisdierrassen

Beschermden of met uitsterven bedreigde gevoelige diersoorten kunnen worden uitgesloten van ruiming. In het kader van het Verdrag inzake Biologische diversiteit (CBD) hebben de lidstaten zich ertoe verbonden om de biologische diversiteit op hun grondgebied te behouden en duurzaam te benutten. Aansluitend stelt de wereld voedselorganisatie (FAO) een strategie op betreffende het behoud van de genetische diversiteit van landbouwhuisdieren om verlies van soorten en van genetische diversiteit binnen soorten tot staan te brengen. Nederland levert daaraan een bijdrage met de publicatie van het Landenrapport Dierlijke Genetische Bronnen. Hierin staan soorten en rassen waarvoor Nederland in internationaal verband verantwoordelijk is voor het behoud.

Stichting Zeldzame Huisdierrassen (SZH) beheert in opdracht van het ministerie van LNV het zogenoemde Paraplubbestand (www.paraplubbestand.nl). Houders van zeldzame rassen kunnen SZH machtigen om in de RVO-database hun dieren te 'vlaggen' als zeldzaam huisdier. Hiertoe zijn vlagprotocollen opgesteld. De NVWA kan vervolgens in het I&R-systeem zien of dieren op een inrichting behoren tot één van de zeldzame Nederlandse landbouwhuisdierenrassen.

Rund	Schaap
Groninger blaarkop	Blauwe Texelaar (incl. Dassenkop)
Brandrood rund	Drents heideschaap
Fries Roodbont Vee	Flevolander
Witrik dubbeldoeltype	Mergelland schaap
Lakenvelder rund	Nederlands melkschaap (Fries, Zeeuws)
Fries Hollands (zwartbont)	Noordhollander
Valen	Schoonebeker
Baggerbonten	Veluws heideschaap

	Zwartbles
	Groot Heideschaap
Geit	
Nederlandse bonte geit	
Nederlandse witte geit	Varken
Toggenburger geit	Bonte Bentheimer
Nederlandse landgeit	Nederlands Landvarken

5. Preventieve maatregelen in natuurgebieden

Definities

Natuurdieren

In het beleidskader Natuur en Besmettelijke Dierziekten zijn natuurdieren gecategoriseerd. De maatregelen in deze paragraaf zijn van toepassing op "niet gehouden, niet locatie-gebonden dieren" zijnde dieren waar mensen geen beschikkingsmacht over hebben; in dit geval betreft dit runderen in de Oostvaardersplassen en Veluwezoom en wilde populaties evenhoevigen in de Nederlandse natuur (o.a. edelherten, moeflons, wilde zwijnen).

Natuurterrein

Daar waar gesproken wordt over natuurterrein wordt ook bedoeld op militaire oefenterreinen aangezien die ook vaak beheerd worden als een natuurterrein.

In geval van een uitbraak bij evenhoevigen biedt de verordening een grondslag aan de minister om de benodigde maatregelen te treffen.

LNV informeert betrokken partijen geregeld over risico's van introductie en geeft aan welke maatregelen de kans op insleep van virus kunnen verkleinen.

LNV voert daarvoor overleg met provincies, faunabeheereenheden, jagersverenigingen, terreineigenaren en andere partijen over de situatie. Mogelijke preventieve maatregelen zijn het afsluiten van wildovergangen, plaatsen van barrières voor bezoekers, opschorten van de jacht of van beheersmaatregelen en/of schadebestrijding, reductie van populatie-omvang en extra monitoring.

Opheffen van maatregelen

Overwegingen

Op een gegeven moment wordt besloten om maatregelen te versoepelen. Aangezien iedere crisis anders verloopt en ook andere risico's met zich meebrengt, zal over het versoepelen en/of opheffen van maatregelen pas in detail besloten kunnen worden ten tijde van de crisis. Het opheffen van maatregelen zal gefaseerd plaatsvinden.

Maatregelen op basis van EU-regelgeving mogen pas worden opgeheven na de voorgeschreven termijn of na goedkeuring van de Europese Commissie.

Op basis van de situatie wordt op een gegeven moment besloten om maatregelen per gebied te versoepelen. De EU maatregelen mogen worden opgeheven vanaf 15 dagen na voorlopige R&O in het Bs-gebied en na 30 dagen voor het Bw-gebied. Andere criteria voor afbouw variëren per gebied. Adviezen van de Deskundigengroep Dierziekten worden in de afweging meegenomen.

Het opheffen van het voorlopig vaccinatiegebied kan pas nadat in Nederland de beperkingsgebieden zijn opgeheven. Dit betekent dat maatregelen tot deze tijd van kracht blijven.

Beperkingsgebied

Maatregelen in het **Bs-gebied** gelden tot tenminste 15 dagen na het instellen van dat gebied. Voordat de maatregelen kunnen worden opgeheven moet de voorlopige reiniging en ontsmetting van de besmette inrichting zijn voltooid. Na deze 15 dagen zullen de maatregelen die gelden in het Bw-gebied voor een periode van 15 dagen ook van toepassing zijn in het Bs-gebied. De termijn voor het **Bw-gebied** is 30 dagen. Nadat alle inrichtingen met gevoelige dieren in de beperkingsgebieden zijn gescreend, met gunstig resultaat, kunnen de maatregelen worden opgeheven.

Nederland kan besluiten bepaalde maatregelen langer in stand te houden.

Vaccinatiegebied

Verordening (EU) nr. 2023/361 heeft strikte voorwaarden opgenomen voor de herstelperiode voor MKZ na beschermende noodvaccinatie. Hiervoor geldt een periode van drie maanden nadat het laatste overblijvende gevaccineerde dier in het vaccinatiegebied is gedood of geslacht, met uitzondering van de in artikel 13, lid 2, van Verordening (EU) 2020/687 bedoelde dieren. Gedurende deze periode dient er voortdurend klinische en laboratoriumbewaking plaats te vinden om de afwezigheid van MKZ aan te tonen. Nederland heeft hiervoor een gefaseerd beleid uitgewerkt:

Fase 1 geldt van het begin van vaccinatie tot 30 dagen na de laatste vaccinatie.

Fase 2 gaat in na fase 1 en is geldig tot de (gunstige) uitslag van de screening die wordt uitgevoerd conform deel 2, bijlage VII van verordening (EU) nr. 2023/361 bekend is.

Fase 3 gaat in na een gunstige uitslag van de screening uit fase 2 en is geldig tot Nederland door de EU vrij wordt verklaard van een besmetting met MKZ.

In **fase 1** gelden dezelfde maatregelen als in de beperkingsgebieden (zie ook paragraaf 3.1, Deel 3, bijlage VII van verordening (EU) nr. 2023/361).

In **fase 2** mogen evenhoevigen met een ontheffing, rechtstreeks naar een slachthuis binnen of buiten het vaccinatiegebied worden vervoerd zie ook paragraaf 3.2, Deel 3, bijlage VII van verordening (EU) nr. 2023/361).

In **fase 3** is het vervoer van evenhoevigen met ontheffing, toegestaan tussen inrichtingen binnen het vaccinatiegebied. Het vervoer van evenhoevigen naar een locatie buiten het vaccinatiegebied is verboden, tenzij met ontheffing rechtstreeks naar een slachthuis om onmiddellijk geslacht te worden (zie voor meer detail paragraaf 3.3, Deel 3, bijlage VII van verordening (EU) nr. 2023/361).

Landelijke maatregelen

Afhankelijk van de situatie besluit de Minister van LNV ook om gefaseerd de landelijke maatregelen op te heffen. Dit gebeurt mede op basis van advies van de Deskundigengroep Dierziekten.

Herbevolking

De Europese verordening (EU) 2020/687 stelt eisen voor herbevolking van getroffen inrichtingen (artikelen 57-61). Als deze herbevolking heeft plaatsgevonden kunnen alle ziektebestrijdingsmaatregelen die door verordening (EU) 2020/687 zijn opgelegd worden opgeheven.

Herbevolking van een locatie die besmet is geweest is pas mogelijk nadat aan een aantal voorwaarden is voldaan te weten:

- De definitieve reiniging en ontsmetting van de inrichting heeft onder toezicht van de NVWA plaatsgevonden en is gedocumenteerd.
- De monitoringsperiode (zie bijlage II van de verordening: 21 dagen) is verstreken. Deze monitoringsperiode gaat in vanaf het moment dat de definitieve reiniging en ontsmetting op de getroffen inrichting heeft plaatsgevonden.

Indien aan deze voorwaarden is voldaan, dan kan herbevolking plaatsvinden onder bepaalde voorschriften (artikel 59 van Vo 2020/687):

- De dieren zijn niet afkomstig van andere getroffen inrichtingen die herbevolkt zijn of worden.
- De dieren (of indien de dieren in één zending van één inrichting komen; een representatief deel van de dieren) worden voorafgaand aan hun komst naar de inrichting getest, hieruit blijkt dat ze vrij zijn van MKZ.
- De geïntroduceerde dieren moeten in alle epidemiologische eenheden en gebouwen geïntroduceerd, of indien dat niet praktisch uitvoerbaar is moet er gebruik worden gemaakt van verklikkerdieren.
- De NVWA bezoekt de getroffen inrichting na 21 dagen gerekend vanaf de datum waarop de dieren in de inrichting zijn geplaatst waarbij zij documentcontroles en klinische onderzoek van de dieren uitvoeren, en waarbij monsters worden genomen om de aanwezigheid van MKZ uit te sluiten.
- Iedere persoon die de inrichting binnenkomt of verlaat houdt zich aan strikte bioveiligheidsmaatregelen om de verspreiding van MKZ te voorkomen.
- Transport van dieren vanaf de getroffen/herbevolkte inrichting mag alleen na toestemming van de NVWA, en nadat het bezoek en onderzoek door de NVWA (zoals hierboven genoemd) met gunstig resultaat is uitgevoerd.
- De exploitant van de inrichting houdt gezondheids- en productiegegevens bij en stelt de NVWA direct in kennis bij belangrijke veranderingen (o.a. van deze productiegegevens).